

16.05.2026 | MUSTPEADE
KELL 19 | MAJA

PEATOETA JA
EXMET

KAREEM ROUSTOM

MÕISTMISE HETK

EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR
TALLINNA KAMMERORKESTER
DIRIGENT TÕNU KALJUSTE

EESTI
FILHARMOONIA
KAMMERKOOR

tko Tallinna
Kammerorkester

f Tallinna
Filharmonia

Canada Council
for the Arts

Conseil des arts
du Canada

Kareem Roustom. MÕISTMISE HETK

16. mai 2026, Mustpeade maja, Tallinn

Eesti Filharmoonia Kammerkoor

Koormeister **Mai Simson**

Tallinna Kammerorkester

Kontsertmeister **Robert Traksmann**

Dirigent **Tõnu Kaljuste**

Kareem Roustom (1971)

„Hurry To The Light“ („Tõtta valguse poole“, 2019) naishäätele ja keelpilliiorkestrile

I Intrada – Penelope

II Circe's Instructions to Odysseus / Kirke juhised Odysseusele

III Penelope & the Phantom / Penelope ja vaim

IV The Sirens / Sireenid

V Anticlea – The Ghost of Odysseys' Mother / Odysseuse ema vaim

VI Interlude (Penelope questions Odysseus) / Interlööd (Penelope küsitleb Odysseust)

VII The Reunion of Penelope & Odysseus / Penelope ja Odysseuse taaskohtumine

Solistid **Yena Choi** (sopran) ja **Cätly Talvik** (alt)

VAHEAEG

„Three Prayers For The Great Lent“ („Kolm palvet Suure Paastu ajaks“, 2026) segakoorile

I Lenten Prayer / Paastuaja palve

Solist **Birke Elisabeth Jakobson** (sopran)

„Hushed“ („Vaikunud“, 2025) segakoorile ja keelpilliiorkestrile, maailmaesiettekanne

„Dabke“ (2014) keelpilliiorkestrile

„I Passed By Bethlehem“ („Mööduisin Petlemmast“, 2025) segakoorile, uudile ja keelpilliiorkestrile

Solist **Kareem Roustom** (uud)

Kareem Roustom (s 1971) on Süüria–Ameerika–Kanada päritolu helilooja ja interpreet – uudimängija. Kareem Roustom sündis Damaskuses ameeriklannast ema ja süürlasest isa perre, ent kolis teismelisena koos perega USAsse. Ta omandas 1989. aastal Northeasterni ülikoolis elektriinseneri magistrikraadi ja 1993. aastal Massachusettsi ülikoolis Lowellis bakalaureusekraadi muusika alal. Aastatel 2004–2006 õppis Roustom Tuftsi ülikoolis, kus sai magistrikraadi etnomusikoloogia ja kompositsiooni erialal. Alates 2017. aastast on ta Bostonis asuvas Tuftsi ülikooli muusikaosakonna professor, kus ta õpetab orkestratsiooni, noodikirja, Lähis-Ida muusikat ja filmikompositsiooni, samuti on ta sama ülikooli araabia muusika ansambli juht.

Kareem Roustom on kirjutanud teoseid paljudele tuntud muusikutele, nagu näiteks Daniel Barenboim ja tema West-Eastern Divan Orchestra või Kronos Quartet, teinud seadeid sellistele popikoonidele nagu Shakira ja Tina Turner, kirjutanud filmimuusikat ning teinud koostööd tunnustatud Briti koreograafi Shobana Jeyasinghiga. Roustomi muusikat on esitanud sellised kollektiivid nagu Osaka Filharmooniaorkester, Frankfurdi Raadio Sümfooniaorkester, Liverpooli Kuningliku Filharmoonia Ansambel, BBC Sümfooniaorkester, Rotterdami Filharmooniaorkester, Minnesota Orkester, NDR Elbphilharmonie Orkester, Bostoni, San Francisco ja Cincinnati Sümfooniaorkester, New Yorgi Filharmooniaorkester, Pittsburghi Sümfooniaorkester, Boulez Ensemble, Oregoni Sümfooniaorkester, Mulhouse'i Sümfooniaorkester, The Crossing Choir, Lorelei Ensemble, A Far Cry; samuti on see kõlanud tuntud festivalidel ja saalides: BBC Proms, Salzburgi festival, Luzerni festival, Carnegie Hall, Verbier' festival, Ravinia festival, Pierre Boulezi saal Berliinis, Teatro Colón Buenos Aireses jne. Ta on olnud resident-helilooja „Grant Parki“ muusikafestivalil Chicagos, „Grand Tetoni“ muusikafestivalil Wyomingis, Mannheimi Filharmooniaorkestri ja Reutlingenis tegutseva Württembergi Filharmooniaorkestri juures.

Kareem Roustom on n-ö kakskeelne helilooja – tema juured on Araabia, Lähis-Ida muusikas, ent Lääne traditsioonis õppinuna seob ta oma loomingus selle traditsiooni kaasaegse klassikalise muusika keelega. Tema muusika on rikkalikult emotsionaalne ja rütmiliselt keerukas. Mitmed teosed puudutavad sõja ja ebastabiilsuse poolt mõjutatud inimeste ning vaimsuse teemasid. Ta on kirjutanud kammer-, vokaal-, koori- ja orkestriteoseid, soolopalu ja filmimuusikat

Kareem Roustom on pälvinud Aaron Coplandi auhinna ja Sundance'i filmimuusika stipendium ja on Emmy auhinna nominent.

Kareem Roustom: „Mõistmise hetk“ – see on keskne tunne (pigem ehk isegi keskne idee), mis ühendab täna ettekandele tulevat viit teost. Varaseima ja uusima helitöö vahele jääb kaksteist aastat ning nende ühine joon saab selgeks alles tagasi vaadates.

„Hurry To The Light“ („Tõtta valguse poole“, 2019) naishäältele ja keelpilliorkestrile

Kareem Roustom: Oluline mõistmise hetk on kesksel kohal teoses „Hurry To The Light“, mille tekstiks on Emily Wilsoni suurepärane tõlge Homerose „Odüsseiast“. Bostonis asuva keelpilliorkestri A Far Cry ja naiskoori Lorelei Ensemble'i ühistellimusel valminud teos keskendub „Odüsseia“ naistele: Penelopele, Athenale, Kirkele, sireenidele ja Antekleiale (Odysseuse emale). Minu muusikasse seatud tekst on ainult see, mida need naised Homerose eeposes räägivad. Kuigi me ei kuule ühtegi Odysseuse sõna, tunneme tema kohalolekut kogu teose vältel.

Pärast kümne aasta pikkust teekonda tagasi Ithakasse lepib Penelope lõpuks, et Odysseus on see, kelleks ta end nimetab, mitte mingi järjekordne kosilane, kes üritab teda petta. Ema ütleb pojale, et sa panid mu kangekaelse südame sinusse uskuma. Seejärel kirjeldab Homeros, kuidas kaval Odysseus, nutikate sõnade meister, jääb sõnatuks.

Homeroosele omistatav vanakreeka eepos „Odüsseia“, mis on üks vanimaid Öhtumaade kirjanduskaanoni alustekste, on andnud ainest paljudele kunstiteostele. Kareem Roustom on öelnud, et on Homerose „Odüsseiat“ aastate jooksul lugenud oma pool tosinat korda. 2017. aastal komponeeris ta klarnetikontserdi „Adrift on the Wine-dark Sea“, mille idee ammutas ta „Odüsseiast“ ja Melissa Flemingi raamatust „A Hope More Powerful than the Sea“, mis jutustab süüria põgeniku Doaa Al Zameli saatusest, kes oli üks vähestest ellujääjatest 2014. aastal Malta lähedal uppunud migrantide laevalt. Mõlemad lood räägivad teele asumisest ohtlikule merereisile, et jõuda kuhugi – koju või mõnda varjupaika.

Emily Wilsoni tõlge toob rambivalgusse naiste võimu teema. „Odüsseia“ on poem, milles teatud naistel on palju enam võimu, kui naistel tegelikult Vana-Kreeka ühiskonnas eales oli. Wilson muudab hoolika ja täpse sõnavalikuga naise jõu, mis senini on olnud meeste kirjutatud tõlgetes misogüünselt seksuaalne, jumalike teadmiste hoidja jõuks. Helilooja on öelnud: „Kõigil naistel, kelle hääled on selles teoses toodud esiplaanile, on võim ja mõju Odysseuse üle. Kuigi me ei kuule kunagi tema sõnu, on Odysseus alati kohal ja kuulab.“

Teose esimene osa jutustab Odysseusele truu abikaasa Penelope pettemanöövrist kosilaste vaoshoidmiseks. Olles veennud kosilasi, et ta valib abikaasa, kui on oma äiale kanga kudumise lõpetanud, harutab ta kootu öösel üles, pikendades sellega kudumi valmimist. Teises osas juhatab nõiatarist nümf Kirke Odysseusele turvalisimat koduteed ja hoiatab teda paljude ohtude eest, millega teel silmitsi seista tuleb. Kolmandas osas pöördume tagasi Penelope kambritesse, kuhu Odysseuse kaitsja, tarkusejumalanna Athena on saatnud vaimu, et tuua Penelopele uudiseid tema pojast Telemachosest. Neljandas osas ahvatlevad sireenid Odysseust ja tema meeskonda hukatuslikult võluva laulu(hääle)ga. Viiendas osas ilmutab end Hadese riigist Odysseusele tema surnud ema ning tutvustab

pojale surelike ilma seadusi. Kuues osa on instrumentaalne vahepala, kogu teose ainus n-ö dialoog Odysseuse ja Penelope vahel. Viimane osa, mis ei tähista aga eepose lõppu, märgib Penelope ja Odysseuse leppimist. Teose „Hurry to the Light“ tellisid ansamblid A Far Cry ja Lorelei Ensemble, esiettekannet oli 17. mail 2019. aastal Bostoni Jordan Hallis.

„Three Prayers For The Great Lent“ („Kolm palvet Suure Paastu ajaks“, 2026) segakoorile

Kareem Roustom: Teos põhineb õigeusu kiriku palvetel. Tekstid on kreeka, süüria ja arabia keeles ehk keeltes, mida ma lapsena oma sünnilinnas Damaskuse kirikutes kuulsin. Neis palutakse Jumalalt jõudu, alandlikkust ja julgust, mis aitavad meil endid mõista. Nähes oma vigu ja mõistes oma nõrkusi ning neid aktsepteerides – selle kaudu püüame saada paremateks inimesteks.

Kontserdil tuleb ettekandele teose esimene osa „Lenten Prayer“ („Paastuaja palve“), mille tellis Bostoni Emmanuel Music 2024. aastal.

„Hushed“ („Vaikinud“, 2025) segakoorile ja keelpilliorkestrile

Kareem Roustom: Püha Augustinuse (354–430) salapärase teksti tema „Pihtimuste“ IX raamatu X peatükist olen tahtnud käsitleda juba aastaid. See on sügavalt müstiline tekst. Seesugune, mida on esimest korda lugedes raske mõista. Kuid pärast mitmekordset lugemist ja konteksti mõistmist selgub midagi, mida saab ainult tunnetada. Vaatamata Augustinuse sugestiivsele kirjutamisele tulevad siin vastu keele piirid, kui on tegu tunnete väljendamisega.

Augustinuse suhe oma ema Monicaga oli keeruline. Naine oli võimukas, hirmuäratav ja tahtis oma poja elu üle domineerida. Tagasiteel Milanost Aafrikasse peatusid nad Rooma lähedal asuvas Ostias. Sel ajal oli Monica viiekümne kuue aastane ja tundis, et surm on ligi. Akna all, vaatega rahulikule aiale, pidasid nad maha ühe oma kõige olulisema vestluse. Lõpuks rääkisid nad teineteisele Jumalast. Et Jumalat tunda ja mõista, kirjutas Augustinus, tuli kõik seesmisel ja välimisel helid vaigistada.

Seega jõudsid nad tunnete kaudu mõistmise hetkeni; nii nende suhte osas Jumalaga kui ka nende omavahelise suhte üle. Ema eelaimdus osutus õigeks ja Monica suri üheksa päeva hiljem.

Minu selle teksti käsitus väljendab igatsust sisemise vaikuse järele, mida tundsin ühel oma elu raskeimal perioodil. Komponeerimine oli mulle tervendav ja loodan, et see tunne kandub edasi nii esitajate kui ka kuulajateni.

„Hushed“ on kirjutatud Eesti Filharmoonia Kammerkoorile, Tallinna Kammerorkestrile ja Tõnu Kaljustele.

„Dabke“ (2014) keelpilliorkestrile

Kareem Roustom: Selles teoses pole teksti, mille üle mõtiskleda. On ainult rütm, liikumine, hetkeline rõõmutunne, teadmata, mida tulevik toob. See teos

oli algsest kolmikkeelpillikvarteti „A Voice Exclaiming“ (2013) kolmas osa, mis oli komponeeritud Kronos-kvartetile ja Community MusicWorks of Providence'ile (USA, Rhode Island). Algne seade oli mõeldud kolmele erinevate võimetega keelpillikvartetile ja väga noortele mängijatele. Keelpilliorkestri variandi tegin 2014. aastal ja sellest ajast alates on seda esitanud nii tudengi- kui ka professionaalsed ansamblid üle kogu USA, Euroopas ja isegi nii kaugel lõunas nagu on Tšiili või Malaisia. „Dabke“ on inspireeritud kuuetaktilisest araabia rivotantsust, mida esitatakse Süürias, Palestiinas, Liibanonis ja Jordaanis. Seda tantsitakse sageli rõõmsatel puhkudel – pulmades, pidustustel. Selles teoses tähendab tunnetamine mõistmist. 11. sajandi sufi müstik Al-Ghazali kirjutas: „Men thāqa ʿarifa“ – „tema, kes on maitsnud, teab“.

Dabke (mõnikord ka debke, dubki, dabkeh jmt) on Lähis-Ida aladel levinud tantsužanr, millel on palju variante. Kõige populaarsemale dabke tüübile on iseloomulik üks põhisamm, mida tantsitakse ravis või ringis. Meestest ja/või naistest koosneva rivi eestantsija juhib tema taga tantsivat rivi. Ta peab olema osav tantsija, kes inspireerib ja annab suuna ning vajadusel ka improviseerib. Olulised on ka rivi järgmised tantsijad, kes juhtantsijat toetavad. Edasi võivad sappa võtta kõik, kes vähegi soovivad.

Kareem Roustomi teos „Dabke“ põhineb kuuetaktilisel rütmil, mida kutsutakse sudaasī'ks.

„I Passed By Bethlehem“ („Möödusin Petlemmast“, 2025) segakoorile, uudile ja keelpilliorkestrile

Kareem Roustom: Teose teksti lauldakse traditsiooniliselt süüria keeles jõulude ajal Levandis. (Levant on piirkond Edela-Aasias; see hõlmab Vahemerest itta jäävad alad kuni Mesopotaamiani, põhja-lõuna suunal jääb Levant Tauruse mägede ja Araabia poolsaare vahele. Kitsamas mõttes hõlmab Levant Vahemere ranniku lähedast ala: Iisraeli, Liibanoni ja Süüria lääneosa. Levandi üks peamisi keskusi on autori sünnilinn Damaskus.) Tekst väljendab Maarja rõõmu ja muret Jeesuse sünni puhul. Kuigi peaingel Gabriel rääkis Maarjale Jeesuse tulevases sünnist, suutis ta ehk vaid aimata, mida see tähendab. Kui see lõpuks juhtus, siis ta tundis, mida see tähendas: rõõmu ja kartuse segu. See mõistmise hetk, mida saab ainult läbi elada, on selles tekstis nii kaunilt väljendatud. Kirjutasin selle teose koorile nimega Capella Regalis, mis tegutseb Kanadas Halifaxis (Nova Scotia provints), ja nende muusikajuhile Nick Halley'le 2025. aasta jõuludeks.

Siinne süüriakeelne jõulustseen on osa õigeusu kiriku traditsioonist; seade on mõeldud lääne traditsiooni segakoorile. Autor ammutab inspiratsiooni selle traditsiooni laulustiilist, ent teos ei ole tema sõnul mõeldud traditsioonilisena, vaid pigem sooviga luua tuttava loo kaudu sild teise kultuuriga. Kui uudimängijat ei ole käepärast, on autoril ka versioon tšelloga selle pilli asemel.

Annotatsioonid koostas Virge Joamets.

Kasutatud on lõike Liisi Laanemetsa varasematest annotatsioonidest.

„Hurry to the Light“ / „Tõtta valguse poole“

I: Penelope

ὥς ἐφάμην, τοῖσιν δ' ἔπεπειθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.

ἔνθα καὶ ἡματιή μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἱστόν,

νύκτας δ' ἄλλυεσκον, ἔπει δαΐδας παραθείμην.

II: Circe's instructions to Odysseus

At dawn, sail on. I will explain your route in detail, so no evil thing can stitch a means to hurt you, on the land or sea.

First you will reach the Sirens, who bewitch all passersby. If anyone goes near them in ignorance, and listens to their voices, that man will never travel to his home, [and never make his wife and children happy to have him back with them] again. The Sirens

who sit there in their meadow will seduce him with piercing songs. Around them lie great heaps of men, flesh rotting from their bones, their skin all shriveled up. Use wax to plug your sailors' ears as you row past, so they are deaf to them. But if you wish to hear them, your men must fasten you to your ship's mast by hand and foot, straight upright, with tight ropes.

So bound you can enjoy the Sirens' song.

When you have sailed beyond the Sirens, you meet two rocks:

one reaches up to heaven with its peak, surrounded by blue fog that never clears. [No light comes through there, even in the summer.

I: Penelope

Nõnda ma rääkisin

ning seda uskused uljas nad meeles.

Nii kodusin oma kangast ma pikka ja suurt kogu päeva,

kuid üles kiskusin taas kõik öösiti tõrviku valgel.

Homeros, „Odüsseia“

Tõlge eesti keelde August Annist

I Kirke juhised Odysseusele

Teed jätka koidikul. Ma õpetan ükshaaval kõike, nii et kurjus teid ei saadaks hukka merel ega maal.

Sa esmalt näed sireene, nõiuvad need kõiki möödujaid. Kui läheneb neil teadmatuses keegi, kuuldes neid, ei jõua koju enam iial ta ja naist ja lapsi eal ei rõõmusta ta naasmine, sest võrgutanud on sireenid haljal aasal istudes ta kaikuvatel häältel. Ümber neil on mehed kuhjas, ihu roiskunud ja kortsus nahk.

Sa meestel vahaga pead kõrvad sulgema, kui möödud neist,

et kurdiks neile jääksid. Ise võid neid kuulda,

kui su mehed köidavad sind masti külge kätest-jalgadest. Nii nautida sireenilaulu saad.

Kui mööda seilad sa sireenidest, siis kahte kaljut näed: neist ühel tõuseb taevalaeni tipp, mis kaetud sinkjasmusta uduga.

[Ühtviisi pime on seal suvelgi.

No man could climb it or set foot upon it, even if he had twenty hands and feet.] The rock is sheer, as if it had been polished. Right in the middle lies a murky cave that faces west, towards dark Erebus. There lives Scylla, howling and barking horribly; [her voice is puppylike, but she is dangerous; even a god would be afraid of her.] She has twelve dangling legs and six long necks with a gruesome head on each, and in each face three rows of crowded teeth, pregnant with death. No sailors ever pass that way unharmed. She snatches one man with each mouth from off each dark-prowed ship. The second rock is lower down, and on it there grows a fig tree with thick leaves. Beneath, divine Charybdis sucks black water down. Three times a day she spurts it up; three times she glugs it down. Avoid that place when she is swallowing the water. No one could save you from death then, even great Poseidon. Row fast!

III: Penelope and the Phantom

Penelope lay upstairs in her bedroom, Her mind was like a lion, caught by humans, when they are clustering round him in a circle, trying to trap him. Athena, bright-eyed goddess, had a plan. She made a phantom looking like a woman, and sent it to Odysseus' house, to make Penelope feel less distressed and stop her tears of grief. It asked, „Penelope, Are you asleep? And are you still upset? The gods who live at ease have no desire for you to weep or worry. Know, your son is coming home. He has not wronged

Ei suudaks tõusta sinna ükski mees ka kahekümne käe ja jalaga.] See rünk on sile, justkui lihvitud. Keskkohal aga hämar koobas on, suu sihib läänt ja musta Erebost. Seal elab Skylla, see hirmus ulguja, [kel vinguv hääl kui kutsikal, ent ise õudne on, ka jumalaile hirmu sisendaks.] On käppi kaksteist, pikki kaelu kuus, mil otsas õudsed pead ja igas näos kolm rida hambaid, mis on surma täis. Seal mööda keegi ei saa kahjuta, sest iga oma suuga saagiks ta saab igalt laevalt sõudja endale. Kuid teine kalju on seal madalam, ta peal on leherohke viigipuu, all aga joob Charybdis musta vett. Kolm korda välja purskab, alla vett kolm korda neelab. Kui ta neelatab, siis hoia eemale. Sind surmast seal ei suuda päästa suur Poseidongi. Sa tõtta kõigest jõust!”

III Penelope ja vaim

Toas Penelope oma voodis lebas, meel ärevil kui tagaaetav lõvi, kes teda jälitavaist küttidest on ümber piiratud. Nõu sündis särasilmisel Athenal. Lõi vaimu, kellel oli naise ilme, ja saatis ta Odysseuse majja, et ta seal trööstiks Penelopet mures ja peataks tema silmavete voolu. See küsis: „Penelope, kas magad sa? Kas süda sees sul piinleb? Ei ole igiõndsail jumalail soov näha sinu nuttu. Koju poeg pea naaseb. Taevased ei näe tal süüd.

the gods." Careful Penelope replied, "If you are actually a god, with news from gods, tell me about my husband too! Tell if he is alive and sees the sun, or dead already in the house of Hades!" The spirit said, "I cannot tell you whether he is alive or dead. It is not good to speak of things intangible as wind."

IV: The Sirens

"Odysseus! Come here! You are well-known from many stories! Glory of the Greeks! Now stop your ship and listen to our voices. All those who pass this way hear honeyed song, poured from our mouths. The music brings them joy, and they go on their way with greater knowledge, since we know everything the Greeks and Trojans suffered in Troy, by gods' will; and we know whatever happens anywhere on earth."

V: The Ghost of Odysseus' Mother

"Oh, my child! This is the rule for mortals when we die. Our muscles cease to hold the flesh and skeleton together; as soon as life departs from our white bones, the force of blazing fire destroys the corpse. The spirit flies away and soon is gone, just like a dream. Now hurry to the light; remember all these things, so you may tell your wife in times to come."

VI: Interlude (Penelope questions Odysseus)

Instrumental

VII. The Reunion of Penelope and Odysseus

She recognized the tokens he had shown her. She burst out crying and ran

Nii vastas hoolas Penelope: „Kui sa oled jumal ja tood teateid jumalailt, siis abikaasa saatust mulle näita! Kas elus on ta, kas ta päikest näeb, või hääbunud on Hadese allilma!" Vaim vastas: „Sulle öelda ma ei saa, on elus ta või surnud. Pole hea sest rääkida, mis püüdmatu kui tuul."

IV Sireenid

"Odysseus! Siia sõua! Kuulsad on su rohked lood, ahhaialaste uhkus! Laev peata nüüd, et kuulata me laulu. Kõik möödasõitjad kuulevad me suust neid magusaid ja rõõmutoovaid viise ja koju purjetavad, saades targemaks, me teame, mida taeva tahtel kandnud on kreeklased ja troojalased, meile on teada kõik, mis sünnib kogu maal."

V Odysseuse ema vaim

"Oh, poeg! On kõigil surelikel seadus, et pärast surma meie lihased ei hoia enam luid ja ihu koos; niipea kui elu hääbub valgeist luist, põrm hävib võimsa tule leekides. Hing lendab ära ja siis haihtub pea kui uni. Tõtta valgusilma nüüd ja kõike meeles pea, et kaasale kord võiksid sa neid asju rääkida."

VI Vahemäng (Penelope küsitleb Odysseust)

Instrumentaalne osa

VII Penelope ja Odysseuse taaskohtumine

Nüüd naine tundis ära kaasa märgid. Ta ruttas pisarsilmil mehe juurde,

straight towards him and threw her arms around him, kissed his face, and said,

„Do not be angry at me now, Odysseus!

The gods have made us suffer: they refused to let us stay together and enjoy

our youth until we reached the edge of age together. Please forgive me! I felt a constant dread that some bad man

would fool me with his lies. There are so many dishonest, clever men.

Now you have told the story of our bed,

the secret that no other mortal knows, except yourself and me, you made my stubborn heart believe in you.“

This made him want to cry. He held his love, his faithful wife, and wept.

So glad was she to see her own dear husband, her white arms would not let go his neck.

They would have wept until the rosy Dawn

began to touch the sky, but shining-eyed

Athena intervened.

She held night back,

restraining golden Dawn beside the Ocean, and would not let her yoke her swift young colts, Shining and Bright.

Homer, „Odüsseia“

Tõlge inglise keelde Emily Wilson

tal kaela langedes siis nägu suudles ja ütles nii:

„Mu peale ära kurjaks saa, Odysseus!

Tõid jumalad meil muret, keelates

meil jääda ühte ja koos nautida

me noorust, kuni jääme üheskoos

me vanaks. Palun mulle andesta!

Mind vaevas hirm, et mõni kuri mees mind petujuttudega eksitab.

On palju valelikke petiseid.

Nüüd aga teadsid täpselt voodist sa,

mis teada muile surelikele

ei ole kui vaid meile sinuga,

ja nii sai uskujaks mu süda karm.“

Soov nutta tekkis mehel.

Oma naist, nii ustavat, ta hoidis pisarais.

Nii röömsana siis naine vaatas meest

ja valged käed

ta kaela hoidma jäid.

Nii tõustes oleks roosiline Koit

nad leidnud eest, kui poleks

peatanud

ta särasilmine Athena. Öö

ta pidas kinni, kuldset Koitu ta

ent hoidis kauem Ookeanivoos

ja keelas rakmetesse panna tal

häid täkke Lampost ja Phaëthonit.

Tõlge eesti keelde

August Annisti põhjal

Maria-Kristiina Lotman

**„Three Prayers For The Great Lent“ /
„Kolm palvet Suure Paastu ajaks“**

I Lenten Prayer / Paastuaja palve

Κύριε αἱ Δέσποτα οὐ μου ἰ πνεῦμα ἀργίας ἰ περιεργίας ἰ φιλαρχίας ἰ καὶ ἀργολογίας μὴ μοι δῶς.

Πνεῦμα δὲ σωφροσύνης ἰ ταπεινοφροσύνης ἰ ὑπομονῆς ἰ καὶ ἀγάπης χάρισαί μοι τῷ σῶ δούλω.

Ναί ἰ Κύριε Βασιλεῦ ἰ δώρησαι μοι τοῦ ὄραν τὰ ἐμ πταίσματα ἰ καὶ μὴ ατακρίνειν τὸν ἀδελφόν μου ἰ ὅτι εὐλογητὸς εἶ ἰ εἰς τοὺς αας τῶν αἰώνων. Ἄμήν.

Kýrie kaí Déspota tíς zoís mou, pnevma argías, periergías, filarchías, kaí argologías mí moi dós.

Pnevma dé sofrosýnis, tapeinofrosýnis, ypomonís, kaí agápis chárisaí moi tó só dóulo.

Naí, Kýrie Vasilef, dórisaí moi tού orán tá emá ptaísmata, kaí mí katakrínein tón adelfón mou, óti evlogitós eí, eis toús aiónas tón aiónon. Amín.

Mu elu Issand ja Valitseja!

Ära anna mulle laiskuse, uudishimu, võimuiha ega tühja lobisemis vaimu.

Vaid anna mulle, Su sulasele, meelepuhutuse, alandlikkuse, kannatlikkuse ja armastuse vaimu.

Jah, Issand, mu Kuningas, lase mind näha mu üleastumisi ja ära lase mind oma venda hukka mõista, sest sina oled kiidetud igavesti. Aamen!

Vaga Süüria Efraimi palve

„Hushed“ / „Vaikinud“

25. We were saying then:

If to any
the tumult of the flesh were
hushed,

Dicebamus ergo

sileat tumultus carnis

hushed the images of earth, and waters,
and air, hushed also the poles of heaven,
yea the very soul be hushed to herself,
sileant et poli et ipsa sibi anima sileat,
and by not thinking on self surmount self,
hushed all dreams and imaginary
revelations,

sileant somnia et imaginariae revelations

every tongue and
every sign, and
whatsoever exists
only
in the transition,

since if any could hear, all these say,

*Non ipsa nos fecimus, sed fecit nos qui
manet in aeternum*

[We made not ourselves, but He made us
that abideth forever---]

If then having uttered this,
they too
should be hushed

having roused only our ears to Him
who made them, and
He alone speak,
not by them,
but by Himself,

25. Me ütlesime niisiis:

kui kelleski
liha rahutus
vaikib,

ütlesime niisiis

vaikigu liha rahutus

vaikivad maa, vee ja õhu näivused,
vaikivad taevavõlv
ja hing endast väljudes
*vaikigu taevalaotus ja hing vaikigu
iseeneses*

ja endale mitte mõeldes
vaikivad kõik ulmad ja kujutluslikud
ilmutused,

*vaikigu kõik ulmad ja kujutluslikud
ilmutused*

iga keel ja
iga märk ning
kõik, mis eksisteerib
ainult
möödumises,

sest kui keegi võiks kuulda, ütlevad
need kõik:

*Mitte meie ise ei ole end loonud, vaid
See, kes jääb igavesti*

[Me ei loonud iseennast, vaid meid lõi
Tema, kes jääb igavesti ---]

Kui siis, olles seda öelnud,
ka nemad
vaikivad,

tõstnud oma kõrvad Tema poole,
kes on nad teinud, ja
Tema üksinda räägib
mitte nende,
vaid Iseenda kaudu,

that we may hear His Word, [*ut
audiamus verbum eius,*]
not through any tongue of flesh, [*non per
linguam carnis*]
not Angel's voice, [*neque per vocem
angeli*]
nor sound of thunder, [*nec per sonitum
nubis*]
nor in the dark riddle of a similitude, [*nec
per aenigma similitudinis,*]
but,
might hear Whom in these things we
love,
might hear His Very Self without these,

(as we two now strained ourselves, and in
swift thought
touched
on that Eternal Wisdom, which abideth
over all;) --

could this be continued on,
and other visions of kind far unlike
be withdrawn,

and this one ravish, and
absorb, and
wrap up its beholder
amid these inward
joys,

so that life might be
forever
like that one
moment of understanding
which now we sighed after;

Tekst St. Augustine „Confessions“
(Book IX, Chapter X, 25)
Kohandanud Kareem Roustom

et me kuuleksime Tema sõna, [*et
me kuuleksime Tema sõna,*]
mitte ühegi lihase keele kaudu,
[*mitte lihase keele kaudu*]
ega ingli hääle [*mitte ingli hääle
kaudu*]
ega kõue kõmina kaudu, [*ega
kõue kõmina kaudu*]
ega hämara mõistukõne kaudu,
[*ega mõistukõne kaudu,*]
vaid,
me kuuleksime Teda Ennast, et
Teda
nendes armastada, kuuleksime
Tema Enda olemust ilma nendeta,

(nagu meie kaks nüüd ennast
pingutasime ja mõttesähvatuses
puudutasime
kõige kohal püsivat
igavest Tarkust ;) --

kui selle kestes,
kõik muud, sootuks alamat liiki
kujutlused jäävad kõrvale,

ja see üks ainus haarab,
neelab ja
kisub endasse vaatleja
tema seesmises
rõõmus,

nii et elu oleks
igavesti
nagu see üks
mõistmise hetk,
mille järele me nüüd igatsesime;

Eestikeelne tõlge Aurelius
Augustinuse „Pihtimused“
Ilmar Vene tõlke põhjal
(IX raamat, X peatükk, lõige 25)

„I Passed By Bethlehem“ / „Möödusin Petlemmast“

‘al beyt laḥem dīhūdo ‘ibreyt
wo qole dnūṣaratā wo shem‘et
ḥabiboto
waḥdān dwoumoro

qolo dmariam damnaṣrā labroh
shfar lokh beyr wa huweyt ‘ibémokh
‘āmoukh manou
‘emoukh lor gheysho

Traditsiooniline Süüria idakristlik
Jeesuse sünniloo tekst
Kohandanud Kareem Roustom

Möödusin Juuda Petlemmast
ja kuulsin meeldivate laulude kõla,
siis imetlus haaras mind.

Maarja hääl, mis laulis hellalt oma
pojale:
„Hea oli see sul, mu poeg, et minust
sai su ema!
Aga kes on su isa,
su ema ei teagi.“

Süüria keelest tõlkinud
Urmas Nõmmik

Eesti Filharmoonia Kammerkoor on kujunenud üheks tuntumaks Eesti muusikakollektiiviks maailmas. 1981. aastal Tõnu Kaljuste loodud koori ees on peadirigentidena seisnud veel Briti dirigent Paul Hillier, hollandlane Daniel Reuss ning läti dirigent Kaspars Putniš. Alates 2021. aasta augustist on koori kunstiline juht taas Tõnu Kaljuste.

Koori repertuaar ulatub barokkmusikast kuni nüüdisteosteni, kus eriline koht on Arvo Pärti, Veljo Tormise ja teiste Eesti heliloojate loomingul. Aastakümneid on koor tegutsenud rahvusvahelises muusikaelus koos tipporkestrite ja -dirigentidega, nagu Claudio Abbado, Eric Ericson, Marc Minkowski, Gustavo Dudamel, Sir Simon Rattle, Londoni Sümfooniaorkester, Los Angelese Filharmoonikud jpt. Koori oodatakse regulaarselt esinema mainekates kontserdipaikades, sh Viini Kontserdimajas, Sydney Ooperimajas, New Yorgi Carnegie Hallis jm.

Stabiilset kõrgtaset näitavad koori ligi 80 salvestist, mida on 16 korral Grammyle esitatud ning kahel korral hinnatuima plaadiauhinna võitnud. Koori plaadistusi ehivad ka teised prestiižikad auhinnad, sh Gramophone'i auhind, Diapason d'Or jne.

Eesti Filharmoonia Kammerkoor on valitud kümne parima koori hulka maailmas BBC muusikaajakiri Classical Music poolt (2020) ja UK klassikalise muusika raadiojaama Classic FM poolt (2024).

Juunis-juulis tähistab kammerkoor oma 45. sünnipäeva ning kutsub kõiki kontsertidele, mis toimuvad Viinistus, Viljandis, Saaremaal, Tallinnas ja Naissaarel.

Kunstiline juht ja peadirigent Tõnu Kaljuste Koormeister Mai Simson

Sopranid

Yena Choi, Mariliis Lahesalu, Laura Štoma, Marie Roos, Mirell Jakobson,
Eleri-Kristel Kuimet, Birke Elisabeth Jakobson

Aldid

Ave Hännikäinen, Marianne Pärna, Anni Marie Rea, Annely Leinberg,
Kristel Marand, Cätly Talvik

Tenorid

Danila Frantou, Kaido Janke, Raul Mikson, Miguel Gonçalves Silva,
Toomas Tohert, Kaarel Telgmaa, Zhizhong Xie

Bassid

Henry Tiisma, Kim Sargsyan, Geir Luht, Rainer Vilu, Kristjan-Jaanek Mölder,
Aarne Talvik

Tegevjuht Esper Linnamägi
Produtsent Tiiu Valper
Kommunikatsioonijuht-toimetaja Anneli Ivaste
Partnerlussuhete juht Annika Kuuda
Kostümeerija Sirje Laan
Büroojuht Pille Tamm
Graafiline disain Martin Pedanik (Labor)

www.epcc.ee

Tallinna Kammerorkestri (TKO) asutas 1993. aastal dirigent Tõnu Kaljuste. Kolme aastakümne jooksul on orkestrist kujunenud üks Eesti esinduskollektiive, kes on oodatud esineja kontserdilavadel nii Euroopas kui ka mujal maailmas. TKO on äratanud tähelepanu oma kunstiliselt terviklike kavade, stiilitundliku musitseerimise ja kõrgetasemelise interpretatsioonikunstiga. TKO hinnatud keelpillimängijad astuvad regulaarselt üles ka solistide ja kammermuusikutena. Tallinna Kammerorkestri kauaaegne koostööpartner on olnud Eesti Filharmoonia Kammerkoor – ühised esinemised ja salvestused on toonud mõlemale kollektiivile rahvusvahelist tuntuust ja tunnustust. 1993. aastal salvestati nimekale plaadifirmale ECM Tõnu Kaljuste käe all Arvo Pärdi autoriplaat „Te Deum“, mis pälvis kõrgeid hinnanguid maailma juhtivatele muusikakriitikutelt ning püsis kuid plaadiedetabelite esikümnes. ECMi märgi alt on ilmunud veel mitmed A. Pärdi autoriplaadid, samuti salvestised Erkki-Sven Tüüri, Tõnu Kõrvitsa, Heino Elleri jt. muusikaga. Lisaks on salvestatud muusikat plaadifirmadele BIS, Ondine, Alba Records, Carus Verlag jt. Esimese peadirigendi Tõnu Kaljuste käe all tegutses orkester aastatel 1993–1995, 1996–2001 ning 2019–2024. Olulise jälje TKO arengusse on jätnud Juha Kangas, kes oli 1995–1996 peadirigent ning 2001–2003 kunstiline nõustaja. Aastatel 2013–2019 oli TKO peadirigent Risto Joost. TKO on esinenud paljudel mainekatel muusikafestivalidel ja kontserdireisid on orkestri viinud USAsse, Kanadasse, Jaapanisse, Hiinasse, Mehhikosse ja enamikesse Euroopa riikidesse. Euroopa nimekamate kontserdisaalide kõrval on üles astunud ka New Yorgis Carnegie Hallis ning Pekingi Keelatud Linna kontserdisaalis.

Tallinna Kammerorkester
Orkestri kontsertmeister Robert Traksmann

I viiul

Robert Traksmann, Olga Voronova, Helen Västrik,
Yana Mägila, Harry Traksmann

II viiul

Mari Targo, Eva-Maria Sumera, Anete Ainsaar,
Eva-Maarja Forslund, Fred Heinoja

Viola

Laur Eensalu, Merike Heidelberg, Helen Ling, Mart Kuusma

Tšello

Leho Karin, Maria Mutso

Kontrabass

Andres Kungla, Michele Bonfante

Tallinna Filharmoonia

Tallinna Kammerorkestri tegevprodutsent Kaido Kelder

Projektijuht Janne Jakobson

Noodikoguhoidja Jüri Lepp

Haldus- ja tehniline juht Ivar Ruhno

Abiproductsent Taavi Hark

Kliendiürituste projektijuht Allan Raieste

Juhiabi-personalispetsialist Kai Vahemaa

Finantsspetsialist Ita Gornischeff

Piletimüüja Esta Klaar

Administraatorid Õie Mannov, Marii Silts

Tehnilise juhi abi Jaan Lepalaan

www.filharmoonia.ee

Grammy auhinna laureaat ja viiekordne Grammy auhinna nominent dirigent **Tõnu Kaljuste** on rahvusvahelist tuntuust kogunud mitmepalgelise repertuaariga, mis ulatub ooperitest ja klassikalistest sümfoonilistest teostest nüüdisaegse muusikani. Ta on koostööd teinud näiteks selliste Põhja- ja Ida-Euroopa modernismi suurkujudega nagu Alfred Schnittke, György Kurtág, Krzysztof Penderecki, Gia Kantšeli ja Einojuhani Rautavaara ning on tõestanud end eesti heliloojate Arvo Pärdi, Erkki-Sven Tüüri, Tõnu Kõrvitsa, Veljo Tormise ja Heino Elleri loomingu asjatundja ja tutvustajana. 2014. aastal võitis Tõnu Kaljuste Grammy parima kooriesituse kategoorias Arvo Pärdi teose „Aadama itk“ eest. Tema salvestisi on korduvalt esitatud Grammy plaadiauhindade nominendiks eri kategooriates. 2019. aastal võitis ta rahvusvahelise klassikalise muusika auhinna (International Classical Music Award) koos Wrocław'i NFMi filharmooniaorkestriga Arvo Pärdi sümfooniate salvestuse eest. Kaljuste plaadid on võitnud ka mitmeid teisi auhindu: Cannes Classical Award (1999), Diapason d'Or (2000), Edison Prize (2000), Classic Brit Award (2003), Prix Caecilia (2023). Ta on teinud koostööd plaadistusstudiotega ECM Records, Virgin Classic, BIS ja Caprice Records.

Tõnu Kaljuste on Eesti Filharmoonia Kammerkoori asutaja (1981) ning alates 2021. aasta augustist, pärast 20-aastast vahet, taas Eesti Filharmoonia Kammerkoori peadirigent ja kunstiline juht. Ta on ka Tallinna Kammerorkestri asutaja (1993) ning oli taas selle peadirigent ja kunstiline juht aastatel 2019–2024. Alates 2004. aastast on Kaljuste tema enda asutatud projektiteatri Nargen Opera kunstiline juht. Tema eestvedamisel on 2006. aastast toimunud Nargenfestival. Kaljuste on juhatanud Joseph Haydni oopereid „L'isola disabitata“, „Il mondo della luna“ ja „Armida“; Beethoveni ooperit „Fidelio“ jt. Ta on pälvinud Eesti teatri auhinna Glassi ooperi „Hydrogen Jukebox“ parima muusikalavastuse eest (2024).

EESTI
FILHARMOONIA
KAMMERKOOR
SÜNNIPÄEVAKONTSERDID

45

Veljo
Tormis

Naiste- meestelaulud

- **R 5.06 kell 19**
Viinistu katlamaja
- **L 6.06 kell 20**
Viljandi Pärimus-
muusika Ait
- **L 27.06 kell 19**
Triigi Filharmoonia
Mustjala Festival
- **T 30.06 kell 19**
Tallinna Kultuurikatel
- **K 1.07 kell 19:30**
Omari küün,
Naissaar
Nargenfestival

Dirigent
Tõnu Kaljuste

www.epcc.ee
2026

PEATOETAJA

EXMET

NORDNET

2006 - 2026

LUX Charter

Elamus igast kontserdist!

9.05 kell 19 Mustpeade maja
Peter Spissky (viilul),
Kalev Kuljus (oboe) ja
Tallinna Kammerorkester

30.05 kell 19 Mustpeade maja
Michaela Špačková (fagott)
ja Tallinna Kammerorkester

19.06 kell 23 Sõru Jazz
20.06 kell 19 Triigi Filharmoonia
21.06 kell 19 Siidrifarm
Laulud Sinu hoidmiseks.
Kadri Voorand in Duo with
Mihkel Mälgand &
Tallinna Kammerorkester

Piletid Piletilevist

tko

Nordnet - Eesti suurim külmalogistika ekspert

NORDNET.EE

PEATOETAJA

EXMET

KULTUURIMINISTEERIUM

IN MEDIAS RES

scoremusic

PEATOETAJA

EXMET
GROUP

Terased muusikud

Tallinna Kammerorkestri ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori
ühiskontsertide peatoetaja aastast 2021 on [Exmet Grupp](#)